

СТАНОВИЩЕ

за **дисертационен труд** на тема: „Межкултурна рефлексия и интеграция, чрез образование/функционален анализ за периода 2005 г.- 2016 г.“.

Автор: Теодора Костадинова Григорова, докторант в СУ „Св. Климент Охридски“, Исторически факултет, Катедра „Етнология“, за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“, в Област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3. 1. Социология, антропология и науки за културата („Етнология- Етнопсихологически модели в образованието“).

Научен ръководител: Проф., д-р Ирина Колева

Изготвил становището: Проф., д. ик. н. Лучиян Ангелов Милков, преподавател в УНСС- гр. София, Факултет „Управление и администрация“, Катедра „Публична администрация“

E-mail: milkovl@abv.bg

Моб. т-н: 0895 553 400

Предложената ни за рецензиране дисертация е структурирана, съобразно утвърдените модели за научни трудове от този вид и съдържа увод, изложение в три глави, изводи, заключение, библиография и приложения с общ обем 156 страници, от които 18 страници приложения. Те включват два въпросника за директори и учители; въпросник за дълбочинно полуструктурирано интервю за педагогически специалисти и експерти в областта на интеграцията; два списъка на респонденти; две полуструктурирани и дълбочинни интервюта с педагогически специалисти и експерти; два Excel files, с размер 29 KB, представляващи количествените резултати от проведеното анкетно проучване.

В **увода**, докторантът разглежда въпросите за актуалността и значимостта на изследваната проблематика, като посочва, че съвременните образователни технологии, в контекста на Изкуствения интелект, изискват формиране у учителя и ученика на дигитална компетентност. В основата на дигиталната компетентност е рефлексивната компетентност. Посочва се, че дигиталната обща култура в системата на българското образование поставя въпроса за актуален дизайн на училището, свързан с единни стандарти, принципи и подходи на обучение, възпитание и процес на социализация, учебно съдържание, ценности на учителя, професионални и личностни компетенции на учителя и неговото общо професионално развитие.

В **първа глава**, озаглавена: „Межкултурната рефлексия: етно-педагогически и етно-психологически аспекти“, са разгледани обстойно и компетентно четири основни въпроса, свързани с рефлексивния подход за етнопедагогическото знание, европейските стратегически документи в сферата на училищното образование; националните стратегически документи в сферата на училищното образование и националните директивни документи в сферата на училищното образование. Теодора Григорова се позовава на водещи чужди и наши автори, работещи в изследваната област. Цитирането е коректно и точно.

Втора глава: „Интеграция чрез образование: механизми и политики“, насочва вниманието ни към образователната интеграция на обучаемите и специфичния въпрос за интеграция, чрез включване в системата на училищното образование.

Направен е обстоен функционален анализ на образователната политика на ЦОИДУЕМ- МОН, за периода 2005 г.-2016 г.

Трета глава: „Етно-педагогическа рефлексивна картина за интеграция чрез образование“, включва обстоен функционален анализ за периода 2005 г. -2016 г.

Тук намираме изследователските методи използвани при разработка на дисертацията, етапите на етно-педагогическото и етнологическото изследване. Направени са първични количествени и качествени анализи на резултатите от изследването.

В тази глава са всички графични материали, общо 31 цветни графики, които, от своя страна, дават допълнително точна и актуална информация за проведеното изследване.

Като отделен момент в дисертацията са **изводите и заключенията**. Те са много точни, коректни и са пряко свързани с резултатите от изследването. Отнасят се, както за съвременната теория, така и за образователната практика.

Изследвани са 30 учители и 29 експерти от образователната система.

Цитираната и използвана литература е в достатъчен обем, както по автори, така и по научни области. Тя дава много добра литературна осведоменост на Теодора Григорова и разширява нейната научна осведоменост по тази сериозна тема от областта на етнологията и психологията. Цитиранията са коректни. Не се намират елементи на плагиатство.

Авторефератът е структуриран съобразно дисертационното изследването и следва основните му части. Той е в обем от 36 страници. Тук са изведени основните приноси моменти, както тези с научно-теоретически, така и тези с научно-практически характер.

Теодора Григорова има **три публикации**, конкретно по темата в периода 2021 г. до 2024 г.

Стилът и езикът на изложението са строго научни. Те са лични и автентични, което проличава от сравняването с публикации от минали години. Проличава отличното образование, както от бакалавърската, така и от магистърската степен, участието в редица научни проекти и придобитата квалификационна степен и, не на последно място, компетентното научно ръководство, от страна на проф. Ирина Колева.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Демонстрираните компетенции, ерудиция и опит при избора на темата, привеждането на изследванията и, особено, при анализа на получените резултати, ми позволяват да дам определено **положителна оценка** на извършеното от докторанта и да предложа на Многоуважаемото научно жури на СУ „Св. Климент Охридски“ **да присъди** образователната и научна степен „Доктор“ на Теодора Костадинова Григорова, в Област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3. 1. Социология, антропология и науки за културата („Етнология-Етнопсихологически модели в образованието“).

22. 04. 2025 г.

Изготвил становището:

Гр. София

(Проф., д. ик. н. Лучиян Милков)

